

مقدمه

انبه میوه‌ای گرمسیری و گیاه آن از تیره پسته ایان است. این میوه متعلق به ۴۰۰۰ سال پیش بوده و ۱۰۰۰ نوع مختلف دارد. خاستگاه انبه شبه جزیره‌های، هند، پاکستان، بنگلادش و آسیای جنوب شرقی است. طور کلی این میوه بیشتر در کشور هندوستان رشد کرده و مصرف می‌شود و در این کشور به سافدا معروف است. نام تجاری چوب درخت انبه Machang می‌باشد. از چوب این درخت به صورت محلی برای ساختن وسایل منزل استفاده می‌شود ولی چوب آن بادوام نیست. برگ درخت انبه دارای نوعی ماده رنگی است که اگر حیواناتی مانند گاو آن را بخورند ادرارشان زرد رنگ می‌شود. از ادرار این حیوانات ماده زردی به نام پیوری به دست می‌آورند که در نقاشی کاربرد دارد.

مشخصات گیاه‌شناسی انبه

انبه از رده دولپه‌ای‌ها، راسته افراسانان، تیره پسته ایان و دارای ۵۰ گونه می‌باشد مشخصه عمده بیشتر گونه‌های این خانواده، داشتن کانال‌های رزینی و نیز در پاره‌ای از آن‌ها، شیره سمی و اشک آور (حساسیت‌زا) وجود دارد که گاه عوارض شدید پوستی در انسان ایجاد می‌کند. درخت انبه قد بلندی دارد و ممکن است به ۳۵ تا ۴۰ متر برسد. قطر قسمت شاخ و برگدار آن نیز می‌تواند به ۱۰ متر برسد. عمر این درخت طولانی است و برخی از درخت‌های انبه با وجود ۳۰۰ سال سن هنوز میوه می‌دهند. تاج درخت (فرم شاخه‌ها) متراکم و کروی شکل یا تخم مرغی است. شاخه‌ها قوی و ضخیم و اغلب دارای میان‌گره‌های یک در میان کوتاه و بلند (که مربوط به اوایل و اواخر هر دوره رشد است) می‌باشد. برگ درخت انبه نسبت به ارقام مختلف فرق می‌کند و از حالت کشیده تا بیضی کوتاه تغییر می‌کند و نوک برگ نیز از نوک تیز تا نوک گرد مشاهده می‌شود. طول برگ ۴۰ - ۱۰ سانتی متر و عرض آن‌ها بین ۲ - ۱۰ سانتی متر است.

ریشه آن نسبتاً طویل و در پاره‌ای از خاک‌های سبک تا عمق ۵/۵ متر نیز مشاهده شده است. گل‌های انبه زرد یا قرمز رنگ می‌باشد. شکوفه‌های انبه کوچک و سفید رنگ به صورت خوشه‌های ۱۰ تا ۴۰ سانتی متری هستند نام دیگر میوه انبه، منگو می‌باشد. این میوه اشکال متفاوتی دارد و دارای طعمی مطبوع و شیرین بوده و دارای هسته ای نسبتاً بزرگ است. رسیدن میوه‌ها حدود ۳ تا ۶ ماه طول می‌کشد به علت بزرگ بودن میوه‌ها در انبه حتی در شرایطی که تعداد کمی از گل‌ها گرده افشانی کنند، محصول رضایت بخشی تولید می‌شود.

انبه

PTMP/SK/R&D/A/ Mango01 /26012021

جدول ۱- مشخصات گیاه شناسی انبه

انبه، منگو	نام فارسی
Mango	نام انگلیسی
Mangifera	نام علمی

شکل ۱- مشخصات گیاهشناسی

تکثیر

ازدیاد یا تکثیر درخت انبه از هر نظر شبیه تکثیر سایر درختان میوه می‌باشد. یعنی هم می‌توان آن را با هسته یعنی طریقه تناسلی و هم با قلمه و خواباندن شاخه و پیوند یعنی روش غیر تناسلی ازدیاد کرد.

کاشت

معمولاً پس از رسیدن میوه، فوراً هسته انبه را باید در خاک کاشت. زمان رسیدن میوه انبه در نقاط مختلف متفاوت است. در آب و هوایی شبیه به آب و هوای شمال هندوستان که تقریباً از نظر درجه حرارت و عرض جغرافیایی شبیه به آب و هوای جنوب ایران (میناب) می باشد زمان کاشت هسته انبه اوایل تابستان است.

پرورش درخت انبه در زمین شور و همچنین دارای بافت شنی مناسب نمی باشد. در هنگام آماده کردن زمین اگر ۲۰ تن کود حیوانی پوسیده در هکتار استفاده گردد نتایج بسیار خوبی خواهد داشت. با توجه به اینکه نهال انبه در ابتدا نیاز به آب فراوان دارد لازم است در این خصوص از قبل تدارک لازم اتخاذ گردد.

حدود یک ماه قبل از کاشت نهال گودالی به عرض ۳۶ سانتی متر و به عمق یک متر ایجاد و خاک سطح الارض به عمق ۱۲ cm را جداگانه نگهداری و در صورتی که خاک سطوح پائینی فاقد کلوخ باشد از آن استفاده می شود. ۱۵ الی ۲۰ روز چاله را باید به همین صورت رها کرد تا آفتاب زده و میکروب های داخل آن از بین برود. نهال های پیوندی با سن یکسال مناسب کاشت در زمین اصلی هستند. بهترین زمان کاشت نهال های پیوندی اوایل فصل بهار (بهمن ماه در شرایط جنوب شرق کشور) یا پاییز است.

شکل ۲- باغ انبه

انبه

PTMP/SK/R&D/A/ Mango01 /26012021

داشت

برای رشد و نمو مناسب گیاه باید هر سال از کودهای شیمیایی استفاده نمود. میزان مصرف کود شیمیایی در سال اول بعد از کاشت گیاه بوده و در سال‌های بعد همزمان با شروع فصل بارندگی خواهد بود. همچنین مصرف کودهای ازته قبل از شکوفه‌دهی درخت در تثبیت میوه موثر است. بهترین زمان مصرف کود حیوانی در اوایل آذر و دی ماه می‌باشد، همچنین زمان استفاده از کودهای ازته و فسفره در اواخر بهمن ماه می‌باشد. در ابتدای رشد نهال باید از کودهای ازته در اواخر فروردین تا اردیبهشت ماه استفاده نمود.

میزان آب موردنیاز انبه ۱۱۰۰ - ۱۷۰۰ میلی‌متر در سال است. حداقل آب برای تولید تجارتي ۶۳۵ میلی‌متر است اما به علت تحمل بالای درخت، حتی در ۳۰۰ میلی‌متر نیز درخت انبه زنده می‌ماند. مدت زمان آبیاری باغات انبه بستگی مستقیم به شرایط آب و هوایی و میزان بارندگی هر منطقه دارد. آبیاری درختان مسن بسیار کم است. برای دوره‌های اولیه دو تا سه ماه پس از کشت، آبیاری سه بار در هفته صورت می‌گیرد. در دوره‌های بعد آبیاری در تابستان یک بار در هفته و در زمستان هر دو هفته یک بار انجام می‌شود. درختان مثمر دو تا سه بار در ماه آبیاری می‌شوند.

درخت انبه به صورت گنبدی شکل و تا حدود زیادی متناسب رشد می‌کند، لذا به هرس زیاد نیاز ندارد. با اجرای هرس می‌توان گسترش متوازن شاخه‌ها و امکان استفاده حداکثر از سطح برگ‌ها را فراهم کرد. شاخه‌های ضعیف، خشک، بیمار و آفت زده و یا رو به داخل (که همیشه در سایه هستند) را بایستی جدا کرد.

شکل ۳- درخت انبه

برداشت

درخت انبه از سال چهارم یا پنجم بعد از کاشت شروع به میوه دادن می‌کند و بعد از ۸ سال میزان تولید آن افزایش می‌یابد و در ۲۰ سالگی به رشد کامل می‌رسد. میوه‌ها بسته به رقم ۳ تا ۵ ماه پس از گلدهی آماده برداشت هستند. شروع ریزش طبیعی میوه‌ها نشانه رسیدن آن است. برداشت میوه‌ها با تغییر رنگ آن از سبز به زرد شروع می‌شود و معمولاً در این حالت بریکس میوه بیشتر از ۷ می‌باشد. در موقع برداشت میزان قندهای محلول باید حداقل ۱۳ درصد باشد.

شکل ۴- میوه انبه

متوسط بازده بر مبنای وزن برای هر درخت در درختان پیوندی ۲۰۰-۱۵۰ کیلوگرم و برای درخت‌های غیر پیوندی ۴۰۰-۳۰۰ کیلوگرم است. بین ارقام انبه از نظر میزان تولید و کیفیت، نظم و هماهنگی خاصی دیده نمی‌شود و ممکن است در یک برداشت کم از نظر تعداد، کیفیت میوه افزایش یابد. بطور کلی میزان میوه هر درخت حدود ۷۰-۱۱۰ کیلوگرم می‌باشد که تعداد ۲۰۰-۳۰۰ میوه در هر درخت و در برخی سال‌ها در برخی ارقام تا ۵۰۰۰ میوه تولید می‌شود.

شکل ۵- برداشت انبه

انبه

PTMP/SK/R&D/A/ Mango01 /26012021

منبع

شریفی جهانتیغ، غلامرضا، عباسی، محمد رضا، فلاح نوملی، سمیه. (۱۳۹۴). آشنایی با انبه و فراورده های آن.
تهران: نوروزی

تعاونی پترو تمدن مهام پارس

PTMP/SK/R&D/A/ Mango01 /26012021

